

TRI LETA DELA ZA LJUBLJANO

Dne 22. decembra 1938. se je zbral občinski svet k redni seji, ki je dobila izreden in slovesen značaj s tem, da se je vršila na predvečer triletnice zaprisege sedanjega občinskega sveta dne 23. decembra 1935. Živahno aklamiran od zbranih občinskih svetovalcev je podal župan dr. Jure Adlešič naslednje poročilo o delu in uspehih triletne poslovne dobe:

Visoki mestni svet!

Z ukazom kraljevskih namestnikov je bila 10. decembra 1935. večina nas imenovana v mestni svet ljubljanski. Jutri mine že tretje leto, ko smo se prvič zbrali v tej dvorani ter prisegli, da bomo *pošteno delali in vestno skrbeli* za blaginjo ljubljanskega mesta.

Danes smo že enointridesetič zbrani na javni seji, med tem smo se pa posvečevali tudi na 22 tajnih sejah ter obravnavali 2076 zadev iz najrazličnejših delokrogov mestne uprave. Vse smo natanko pretehtali po sejah raznih odborov ter sklepali z dobro voljo, da bi po najboljših močeh koristili vsem slojem ljubljanskega prebivalstva.

Ko smo prevzeli oskrbnitvo mestne občine ljubljanske, je bilo njeno gospodarstvo tako hudo bolno, da so nad njo že obupavali celo njeni dotedanji varuhi. Brez oklevanja smo iz rok kraljevskih namestnikov prevzeli tvegano nalogo njenega ozdravljenja in se lotili trdega dela. Prvo leto smo ugotavljali njene bolezni, jih lečili in zdravili, da smo gospodarstvo mestne občine spet spravili v normalen tek. Drugo leto smo posvetili svoje moči v glavnem njeni rekonvalescenci, da je ljubljanska mestna občina spet pridobila zaupanje ter smela pričeti z načrti, a tretje leto je Ljubljana z mladeniškim poletom začela že uresničevati načrte ter z najmanjšimi stroški napravila toliko nujno potrebnega in lepega, da so umolknili očitki naših nasprotnikov in da danes po uspešnem delu lahko pogumno gledamo naprej ter se pripravljamo za uresničenje še večjih in lepših zamisli in načrtov.

GOSPODARSKO STANJE

mestne občine ljubljanske je bilo ob našem prevzemu uprave obupno.

Do kraja proračunskega leta je manjkalo še več mesecev, proračun pa je bil že skoraj izčrpan, blagajne prazne, namesto denarja pa visok kup za več let neporavnanih računov.

Eksekutor je upravljal občinsko blagajno v Mostah in v Zg. Šiški, v Ljubljani je stal že pred vrati in tudi že rubil!

Pri 10—12 % so dolgovi grozeče rasli in proračunskega deficita je bilo nad 16 milijonov.

Takoj smo sprevideli, da je ozdravljenje nemogoče brez težje operacije. Proračun smo morali postaviti na trdno podlago *realnega gospodarstva* in uvedli smo skrajno

ŠTEDLJIVOST NA VSEH KONCIH

Čeprav s težkim srcem, vendar nas je sila prignala tako daleč, da smo morali znižati plače mestnemu uradništvu in delavstvu. Pri tem nas je tolažila zavest, da so plače uradništva kljub redukciji ostale znatno višje kot enakih kategorij državnih nameščencev. Tudi delavske mezde so ostale po naši redukciji še vedno

višje kot pri zasebnih podjetjih. Posrečilo se nam je, da smo s pogajanjem znižali bremena nekaterih dolgov, zlasti smo pa znižali obrestno mero. Naše poglavitno prizadevanje je šlo za tem, da smo pričeli redno odplačevati na novo zapadle anuitete in da smo mestni občini znova pridobili kredit ter ji tako vrnili tudi ugled.

Pri pregledu mestnih financ smo videli, da ima ljubljanska mestna občina s Splošno maloželezniško družbo

NAD 230 MILIJONOV DOLGOV

in da je najbolj zadolženo mesto v državi, ker je tedaj prišlo na vsakega prebivalca okroglo 2705 din občinskih dolgov.

V miznici fin. referenta je bilo za 4 milijone in pol *zapadlih računov*. Pri plačevanju računov so vplivale razne simpatije, res potrebni obrtniki in trgovci so pa morali čakati in čakati na denar. Da so potolažili najbolj nadležne upnike, so jim obljubljali do 12% obresti. Porabljene so bile celo mestu zaupane kavcije, pogodbe pa so ležale zaprte, ker ni bilo niti denarja, da bi jih kolkovali. Uradništvu in delavstvu je že pretilo presenečenje, da ne bo dobilo več plač. Kredit za smodnišnico je bil porabljen za bežigraslo šolo. Kljub temu je pa ta šola obtičala v surovem stanju in čakala na delavce, z zidanjem smodnišnic pa niso mogli niti pričeti!

Mnogo samozatajevanja in živega zaupanja vase je bilo treba, da nismo popustili tega bolnega telesa...

Poleg skrajne štednje in najpodrobnejšega varčevanja smo morali vpeljati spet pravo *davčno moralo*, saj se je dogajalo, da so na nekatere zamudnike pri plačevanju mestnih davščin gledali dokaj bolj milo kot na druge, zlasti manjše davkoplačevalce. S pravičnostjo in nepristranostjo se je vrnila tudi davčna morala in občani so pričeli redno plačevati mestne davščine.

Pri izvajanju proračuna smo uvedli *strogo kontrolo*, da smejo biti krediti angažirani samo po dotoku in ne sme pod disciplinarno odgovornostjo nihče ničesar prekoračiti! Tako smo mogli doseči spet *uravnoteženje in točno izvajanje proračuna*, ko smo vpeljali spet redna vplačila in izplačila.

Naglo smo sprevideli, da je gospodarstvo v Ljubljani mrtvo, ker je

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

nelikvidna in pod zaščito od 1. januarja 1933. kot mnogi drugi denarni zavodi. Zato je bilo gospodarstvo v Ljubljani mrtvo in prva naša skrb je bila vzpostavitev njene likvidnosti, da se odtaja zamrzlo gospodarstvo in promet spet oživi.

Ko smo pričeli pogajanja zaradi Mestne hranilnice, so nam rekli pri Drž. hipotekarni banki, da so že prej poskušali pri njej v tej smeri, toda prišli so brez načrta in celo sami niso vedeli, kako naj rešijo to usodno

vprašanje! Celo s posredovanjem zasebne banke so poskušali rešiti Mestno hranilnico, da bi bili morali pri najetju posojila in še vso dobo odplačevanja posojila plačevati provizije.

S pomočjo finančnega referenta Drž. hipotekarne banke smo napravili nov načrt, ki naj ga spelje občina sama, brez vsakega posredovanja kake zasebne banke in brez provizij. S pomočjo naših ministrov, sedanjega častnega meščana *dr. Antona Korošca* in *dr. Mihe Kreka* smo dobili kredit 30 milijonov dinarjev pri Drž. hipotekarni banki pod ugodnejšimi pogoji kot jih je prejšnja uprava sama ponujala. Razpisali smo še interno posojilo 20 milijonov dinarjev, ko se je najlepše pokazalo zaupanje v sedanjo mestno upravo, da je bilo v najkrajšem času podpisanih kar 37,350.000 din, torej skoraj dvojna vsota razpisanega obligacijskega posojila!

S temi posojili smo poravnali obveze mesta do Mestne hranilnice in tako je postala *Mestna hranilnica ljubljanska* v kratki dobi spet *popolnoma likvidna* ter je postala spet steber vsega ljubljanskega in slovenskega narodnega gospodarstva. —

Sedaj smo se šele lahko lotili *saniranja ostalih zadev*, ki jih je prejšnja uprava sicer pričela, pa jih ni mogla izvesti.

Med prvimi je bila

BEŽIGRAJSKA LJUDSKA ŠOLA,

ki so zanje rekli, da jo zidajo s prihranki, a teh ni bilo nikjer — zato so pa vanjo zazidali kredit za smodnišnice. Dobili smo nov kredit zanje pri SUZOR-ju, jo dozidali in odprli. *Vrnili* smo pa tudi *posojilo smodnišnicam* ter tudi te že spravili pod streho, da smo na Ljubljanskem polju pridobili veliko najboljšega zemljišča za razširjenje mesta, ki se bo z odstranjenimi smodnišnicami znebil tudi večne nevarnosti.

Ko smo tako naglo in srečno uredili najtežja gospodarska vprašanja, smo takoj mislili tudi na najnujnejše *potrebe našega delavstva*.

DELAVSKI DOM

je bil premajhen; zato smo pri Javni borzi dela dobili 1,700.000 din brezobrestnega posojila ter zgradili vzdolž Bleiweisove ceste nov trakt ter vanj namestili *žensko zavetišče*. Ženski azil je zares sodobno opremljen in je prva ustanova te vrste v vsej državi.

V starem traktu Delavskega doma smo povečali jedilnice in napravili red v javni kuhinji, da je narasel promet od 300 na 800 porcij in so gostje v njej tako zadovoljni, da je postala res prava ljudska ustanova. Prej so ta zavod upravljali mestni uradniki ob čedni nagradi, sedaj pa skrbe zanj mestni svetniki brezplačno in nesebično kot pravi mestni očetje.

Kakor nam je ljubezen do bližnjega narekovala povečanje Delavskega doma z ženskim azilom, tako nam je srčna kultura tudi velevala, da smo zaslužnim zavarovali miren počitek na

NAVJU.

S tem častitljivim gajem zaslužnih si je kulturni odbor prislužil zahvalo ne samo vse Ljubljanec, temveč tudi vsega slovenskega naroda.

Odraz najvišje srčne kulture so pa gotovo

ŽALE,

kakršne je ustvaril veliki duh mojstra, univ. prof. *Jožeta Plečnika*.

Dolga leta so konferirali doma in komisionirali po Evropi, razpisovali licitacije in naročali zidanje novih mrtvašnic, vendar iz vsega težkega denarja ni zraslo nič, naše žale pa rasto pred Svetim Križem in bodo prihodnje leto že opravljale svoj namen na najplemenitejši in na najbolj kulturni način. Zakaj zamisel prof. Plečnika, da mrlič ne bodo več razstavljeni drug poleg drugega, temveč da bodo naši rajni počivali na svoji zadnji poti posamezno v lepih kapelicah, je edinstvena v zgodovini in na vsem svetu. Celo inozemstvo nas je naprosilo za načrte žal, da z njimi seznanimo svet!

Kmalu smo dobili posojilo za žale, ki jih Mestni pogrebni zavod zida v svojem delokrogu, *da ne bodo prav nič obremenjevale davkoplačevalcev*.

Prej Mestni pogrebni zavod nikdar ni izkazoval poslovnega prebitka niti ni imel rezerve, pač pa polno nerednega poslovanja in težkega dolga na stari, skoraj razpadajoči stavbi ter za nad 400.000 din neplačanih računov. Lani je pa ta zavod napravil že *čez 100.000 din prebitka in ima tudi 450.000 poslovne rezerve ter plačane tudi vse letošnje anuitete za novo posojilo 2 mil.* za žale. Zato tudi pogrebi z žalami ne bodo dražji, temveč najbrž celo cenejši. Tja se preseli ves pogrebni zavod in vse poslopje na Ambroževem trgu bo mestni občini na razpolago za druge namene. Zanimivo je tudi, da je staro, na pol podrti poslopje na Ambroževem trgu veljalo mestno občino znatno več, nego bodo veljale vse prekrasne žale z zemljiščem, z vsemi poslopji in nasadi skupaj!

Najhuje je pa težila mestno občino

SPLOŠNA MALOŽELEZNIŠKA DRUŽBA

od tedaj, ko je ljubljanska občina sklenila nesrečno pogodbo s Siemensom in je segala izguba letno v milijone. Prejšnja uprava jo je skušala sanirati tako, da bi doprinesla *glavno žrtev občina ljubljanska!* Delnice, ki so bile brez vrednosti, naj bi z žrtvijo ljubljanske občine pridobile na vrednosti. Ta načrt je sedanja uprava odklonila ter rekla, da je tudi Siemens kriv težkega položaja in da mora zato doprinesiti tudi on žrtev sorazmerno svoji udeležbi. Zahtevali smo *brezplačno* njene delnice, ki jih je imela tretjino. Siemens se je upirala, ker ji je pogodba z občino jamčila za delnice z 1,200.000 din brez ozira na njih vrednost — šele pod pretnjo s konkurzom se je odločila, da nam izroči vse svoje delnice brezplačno. Občina je s tem postala sama lastnica podjetja in tedaj šele smo pričeli sanirati Splošno maloželezniško družbo, ko je občina doprinesla *žrtve lastnemu podjetju*. Žrtvovala je pa tudi še Siemens, ko je znižala obresti svojemu posojilu od 10 na 5 % za tri leta nazaj, dasi ji je prejšnja uprava dala jamstvo mestne občine ljubljanske za 10 %! Tako se je sanacija izvedla sorazmerno z žrtvami Siemens in občine, *občina pa je edina lastnica podjetja*.

Kot mestno podjetje je SMD dobila pri Pokojninskem zavodu prav ugodno posojilo 6,726.000 din ter s samimi domačimi delavci in v rekordnem času ter skoraj polovico ceneje kakor so gradili prej, zgradila novo *progo k Sv. Križu*, ki je znatno povišala promet

na vseh tramvajskih progah. *Obnovila je vso dolenjsko progo in zgradila podaljšek do Rakovnika*, pre naredila opatijske vozove, preuredi pa še tudi ljubljanske vozove ter zgradi dvojni tir na Tržaški cesti in izdela 7 novih motornih voz, da bo lahko izrabila naglo naraščajoči promet, saj *prej ne moremo misliti na nove proge, dokler ne bomo imeli dovolj voz.*

Kakor je na eni strani najbolj bogata na dolgovich, tako je

LJUBLJANA NAJBOLJ REVNA NA ZEMLJIŠČIH,

saj prejšnje uprave niso rezervirale v središču niti prostora za nov magistrat. Zato smo šli na delo in v vsej tišini neopazno kupili veliko *Mahrovo hišo* za prav ugodno ceno in s tem ustvarili že temelj za nov magistrat.

Hkrati smo pa videli, da občina nima pripravnih zemljišč za socialne ustanove, ki nujno kriče po povečanju, ureditvah in po ustanovitvi. Bolje je, da so odmaknjene od mestnega prometa in šuma, ter smo se zato odločili za *Bokalce* in dobili 38 ha prav primerne zemljišča, kjer bodo zgrajene *nove socialne ustanove za meščanske in revnejše sloje*. Danes trdno upamo, da jim prihodnje leto položimo že temelje. Temeljev novim mestnim zavetiščem pa ne bomo polagali s slavnostmi in ne bomo vzdavali pergamentnih listin ter govorili o milijonskih darilih, kakor leta 1931., ko ni bilo nikjer denarja in so imeli ter zapustili samo prekrasni ogelni kamen!

Z enakim namenom smo zdražili tudi *Kollmanovo posestvo*, ki bo lahko služilo važnim mestnim ustanovam. Predvsem nam bo pomagalo razširiti tivolske parke, da dobimo čim večja in prijaznejša *otročka igrišča* ter prvi resnični mestni *narodni park* v vsej Jugoslaviji, ki smo ga že zadnjič zagotovili, ko vsega zelenega sveta tja do Večne poti nismo več oddali za lovišče.

Bistvo pri vseh teh nakupih je pa to, da smo vsa našeta posestva kupili *na javni dražbi* in tako dosegli *najpovoljnejše cene brez vsake provizije!*

Poleg vsega tega smo si pa zagotovili več parcel na Gradu, da že lahko pričnemo misliti na uresničenje kakor sanje lepih zamisli prof. Plečnika, da naj *Grad* čimprej postane krasotna krona Ljubljane in vse Slovenije, slovenska akropola!

Prejšnja uprava ni imela niti

PREGLEDA MESTNE IMOVINE,

zato smo morali šele sedaj napraviti pregledno razdelitev gospodarske imovine, osnovne imovine in imovine mestnih podjetij. Zapazili smo, da pri vsej razsežnosti gospodarstva prejšnja uprava ni imela niti inventarja *premičnin*, in smo ga takoj uvedli ter ugotovili, da znaša vrednost vsega mestnega inventarja, torej mestnega zaklada in Delavskega doma, mestne elektrarne, mestnega vodovoda, pogrebnega zavoda, plinarne, klavnice, priprege in mestne zastavljalnice skupno vsoto nad *72 milijonov* dinarjev. Prav tako je poučna tudi ugotovitev prometne vrednosti mestnih *nepremičnin*, ki znaša vsoto *209 milijonov*, vrednostnih papirjev in zaostankov pa *15 milijonov*: vrednost *premičnin* in *nepremičnin* skupaj torej *296 milijonov dinarjev*.

Čista imovina mestne občine ljubljanske po zaključnem računu za leto 1936./37. znaša po odbitku vseh mestnih dolgov v znesku 220 milijonov din še vedno 76 milijonov. Ker pa moramo tej vsoti prišteti tudi vrednost kupljenih posestev z zneskom 8 milijonov, lahko danes računamo vsaj *84 milijonov dinarjev čiste imovine mestne občine ljubljanske*. Ker pa vsako leto odplačujemo na dolgovich nad *10 milijonov* dinarjev, se hkrati *za ta znesek vsako leto poviša tudi čista imovina mestne občine ljubljanske*, seveda, v kolikor ne bi med tem občina ne najemala novih posojil.

Po ureditvi gospodarskih in finančnih zadev smo posvetili posebno pažnjo študiju

SOCIALNIH VPRAŠANJ

ter smo ustanovili *Vrhovni socialni svet* in tako vsem organizacijam, ki so kakorkoli v stiku s socialnimi nalogami, omogočili sodelovanje pri reševanju mestnih socialnih problemov. Sestavili smo obširno anketo za stanovanjske razmere v občini ter odkrili obupne slike v revnih stanovanjih. Temelj socialne rešitve je zdrav stanovanje. Zato smo s posebno komisijo revdirali podstrešna in kletna stanovanja, kjer smo našli obupne razmere in prava gnezda boleznih za telesa in duše. Statistike so nam pokazale, da za prvo silo potrebujemo najmanj *200 delavskih stanovanj*, ki jih bomo tudi zgradili v nekaj letih. Prvi korak je že storjen, ko smo pri Javni borzi dela dobili 3 milijone brezobrestnega posojila za *delavsko kolonijo za Bežigradom*, ki jo odpremo prihodnje leto 48 družinam, njihovim otrokom pa med obema poslopljema zgradimo zavetišče sredi igrišč in vrtičev.

Silno nevaren pojav je bila pa

BREZPOSELNOST,

ko smo prevzeli skrb za občino. Prejšnja uprava jo je odpravljala z nepremišljenimi velikimi investicijami, ki so za mnogo let zavrla normalen napredek Ljubljane. Brezposelnim so pa dajali podpore v gotovini, da so se odvadili dela in privadili postopanja, ki vodi na kriva pota. Mi smo brezposelnim dali delo in v ta namen dali za javna dela prvo leto 561.000 din zaslužka, ko je delalo 619 delavcev 21.266 dni. Lansko zimo smo pa 814 delavcem za 33.042 dni izplačali 870.000 din. Napravili so nam lepa sprehajališča od Rožnika do Šišenskega vrha in doli v Tivoli, Pot na Golovec, razširili Cesto na Brdo, uredili Grad, zasadili špico in bregove regulirane Ljubljanice ter napravili druge nasade in zgradili tudi več kanalov. S tem načinom podpiranja se delavstvo zopet oprime dela in ne zaide v delomrznjo. Podpore ne občuti za poniževalno miloščino, temveč za pravi zaslužek in za pošteno pridobljen denar.

Letos imamo zaposlitev brezposelnih še bolj organizirano, ker bodo delali pod strokovnim nadzorstvom, ki bo še bolj upoštevalo moči in sposobnosti posameznih poklicev ter jih uporabljalo pri lažjih ali težjih delih.

Socialno delo prejšnjih uprav smo popolnoma preusmerili, da ne pošiljamo več zdravnikov k bolniku na smrtni postelji, temveč raje še zdravega someščana branimo pred boleznijo. Naše delo na socialnem polju ni več toliko kurativno, pač pa predvsem preven-

tivno. *Zdrava stanovanja, skrb za mladino, delo in pa boj proti postopanju in beračenju so glavno naše orožje proti socialnim boleznim.*

Prej so berače preganjali s tablicami, sedaj bomo pa beračenje zajezili s kruhom, toplo sobo in snažno posteljo. Vse to bodo odslej najrevnejši dobivali brezplačno v novem zavodu, ki smo ga pravkar odprli v stari cukrarni in bo tako neposredno pomagal najbednejšim, posredno pa koristil vsemu prebivalstvu. Uspeh zavoda v stari cukrarni pa zavisi od Ljubljancev samih. Izberó naj si, ali hočejo še nadalje dajati beračem dan na dan miloščino in z njo dajati tudi potuho delomrznim postopačem, ali bodo pa rajši podpirali to mestno ustanovo, da se popolnoma odpravi beračenje, ki zahteva več kot vzdrževanje novega zavoda v cukrarni.

Prva je pa naša

SKRB ZA MLADINO

Leta 1936./37. je imelo socialno skrbstvo za mladino na razpolago 1,327.000 din, drugo leto smo to vsoto zvišali že na skoraj 2 milijona in pol, v letošnjem proračunu imamo pa že nad 3 milijone za revno mladino, torej blizu polovice vsega socialnega proračuna.

Našli smo 180 otrok v treh desolantnih *dnevnih zavetiščih*. Takoj smo zavetišča preuredili in jih nastanili po šolah ter prihranili najemnine. Ustanovili smo novo zavetišče za *Bežigradom in v Mostah*, da imamo okrog 300 otrok v 5 zavetiščih. Prihodnje leto bo pa odprto že šesto zavetišče v *Trnovem*, ki bo nudilo zavetje 150 otrokom v dnevnem zavetišču, 40 otrokom v internatu in 40 otrokom v otroškem vrtcu. Z občinsko pomočjo je bilo zgrajeno tudi otroško zavetišče v *Zeleni jami* in občina je podprla zasebna otroška zavetišča na *Viču*, v *Trnovem* in na *Kodeljevem*. V kratkem bo oživotvorjen tudi načrt *prehodnega otroškega doma*, da bo sprejemal pod streho one otroke, ki bodo potrebovali pomoči takoj, nato bo pa določen šele način njihove stalne oskrbe.

Drugo leto sedanje uprave smo odprli tudi *šolske kuhinje*, ki jih imamo sedaj 14, kjer dobiva 700 otrok topel zajtrk s kruhom. Ti otroci so morali hoditi prej v šolo tešč, če so sploh hodili. Odkar pa poslujejo šolske kuhinje, je znatno boljši šolski obisk in so boljši učni uspehi, prav tako se je pa izboljšalo tudi zdravstveno stanje otrok. Socialnemu uradu smo dodelili *zaščitno sestro*, ki pregleduje otroke v zavetiščih, nadzira mestne rejence pri raznih družinah in obiskuje bolne reveže na domovih. Ta ustanova je tako uspešna, da bomo prihodnje leto število soc. zaščitnih sester znatno pomnožili.

Po vseh zavodih imamo danes že 1373 mladih in starih oskrbovancev, pred tremi leti jih je bilo pa samo 429. Stroški za oskrbovanje v zavodih bodo letos zahtevali 2,800.000 din, torej mnogo nad 1 milijon več kakor leta 1936./37.

Zato smo se odločili, da začnemo že s prihodnjim letom zgradbo nove moderne ubožnice na *Bokalcah*, ki smo jih v ta namen kupili.

Razen tega pa mislimo tudi na poseben zavod za *osamele* občane, ki nimajo nikogar, da bi jih oskrboval. Rado Murniki, Aleksandri Tomani in podobni zaslužni možje ne smejo več umirati v mestni ubožnici!

Kamor koli smo prišli in kjer koli smo pregledovali na magistratu, je bolehalo

ADMINISTRACIJA

Rešitve so bile počasne in občinstvo je tožilo o zavlačevanju ter o neurejenem prometu in govorilo celo o nepoštenih dejanjih, saj tudi mnogo let ni bilo nadzorstva. Zato smo morali vpeljati ostrejši kurz v notranji upravi, da smo spet dosegli točnost poslov, poživali ekspeditivnost in uveljavili nepristranost. Uvedene so točne uradne ure, ki smo jih morali podaljšati, dokler ni poslovanje spet prišlo v normalen tek. Da preiščemo očitke o nepravilnem gospodarjenju, smo ustanovili

KONTROLNI ODDELEK

Ta je opravil revizijo posameznih oddelkov in podjetij, ugotovil je pa tudi nepravilnosti, ki so bile predmet disciplinarnih in sodnih preiskav. Vse to je bilo potrebno, da se očisti in dvigne notranja administracija in spet povrne ugled vestnemu uradništvu ter se tako približamo tistemu idealu, ki ga je karakteriziral nekdanji najvišji predstavnik naše dežele, da je Ljubljana najboljše poglavarstvo.

PRI PODJETJIH

smo uvedli *gospodarsko načelo s skrajno štednjo*, da z delom svojih prebitkov znižajo davkoplačevalcem bremena. Pri večini smo uspeli, pri vseh pa mora veljati tudi *socialno načelo*, da so njih storitve in proizvodi dostopni vsem slojem prebivalstva. Mestna podjetja prav lepo napredujejo in na zemljišču plinarne bomo pričeli izdelovati že spomladi *katran*, da bomo odstranili z naših cest *nadležni prah*, kar bo ogromnega pomena zlasti za tujsko prometno Ljubljano in njeno okolico.

Cene plinu za gospodinjstvo smo že znižali in jih bomo še zniževali, da bo vsaka hiša spoznala prednosti plinskega kuhanja in ogrevanja. Tudi cene industrijskega električnega toka smo tako znižali, da industrije že opuščajo svoje električne in parne naprave, kar je najboljši dokaz, da jih ne odganja draga električna pogonska sila. Vodovod smo z novimi napravami dvignili do najvišje dosegljive kapacitete, vendar pa moramo že misliti na *novo preskrbo Ljubljane in okolice z vodo za daljšo dobo*.

V mestni zastavljalnici smo znižali pristojbine v prid revnim slojem. Promet je vsako leto večji, a minimalen odstotek zapadlih predmetov nam je tolažiljiv kazalec, da *ogromna večina Ljubljancev živi v znosnih razmerah*.

VSE ŠOLSKE POSLE

smo združili v novem *šolskem* odseku. Sedanja mestna uprava se popolnoma zaveda, da zlasti ljudske šole potrebujejo izpopolnitve, a za *meščansko šolo na Viču* že gradimo novo poslopje, ki bo mestno občino veljalo 4 milijone dinarjev, študiramo pa gradnjo nove strokovne nadaljevalne šole. V *Mladiki* in njeni *gospodinjški šoli* spet vlada največji red. Prej je bilo na leto primanjkljaja nad 200.000 din, da so jo večkrat sklenili ukiniti — mi smo pa uvedli nadzorstvo po mestnem svetu, znižali prispevke za četrtno in smo

kjub temu odpravili ne samo primanjkljaj, temveč dosegli celo prebitek, da smo obnovili inventar. Tudi po vseh meščanskih šolah smo uredili kuhinje za *gospodinjski pouk*, ki ga podpiramo tudi po tečajih, ker se zavedamo, da dobra gospodinja podpira tri ogle hiše.

S šolstvom smo že

NA KULTURNEM POLJU,

ki ga sedanja uprava nikdar ni zanemarjala, kar se posebno odraža v *kulturnem odboru*. Z *mestnim muzejem* smo dali ne samo Ljubljani in Sloveniji, temveč vsej državi prvi muzej stanovanjske kulture, ki zbuja splošno pohvalo tudi tujih strokovnjakov. Uredili smo *mestni arhiv*, ki je najbogatjši vir za našo zgodovino in zato tudi za »*Kroniko slovenskih mest*«, ki jo zaradi velikih pasiv ne izdajamo več sami, imamo pa še vedno njeno uredništvo. Ustanovili smo tudi *javno knjižnico*, ki naj postane prva izrazito slovanska knjižnica na jugu ter zaloga knjig, ki se tičejo Ljubljane, da bo prav tako koristila znanstvenikom, kakor koristi mestni upravi od nas ustanovljena *strokovna knjižnica* v mestnem predsedstvu. Zaradi častitljive zgodovine našega mesta in dragocenih umetnostnih ter zgodovinskih spomenikov je tudi olepšanje mesta kulturna naloga, ki jo opravlja *olepševalni odsek*. Rešil nam je predvsem znamenito *Marijino znamenje* in ga po načrtu prof. Plečnika obnovil tako, da je poleg Robbovega vodnjaka spomenik najvišje zgodovinske in estetske vrednosti v Ljubljani. Za lepo književnost smo ustanovili *literarno nagrado*. Za posebno veliko kulturno delo pa moramo smatrati že orisano *Navje*, potrebam srčne kulture bo pa zadostila po dolgotrajnem zavlačevanju in neuspehih prejšnjih uprav resnobno mogočna *kostnica žrtev svetovne vojne* in žrtev za našo svobodo in zedinjenje, ki jo gradimo na pokopališču Sv. Križa. —

Ko sem tako s kratkimi črtami bežno orisal prizadevanja in uspehe naše notranje komunalne politike, naj pa na kratko omenim še uspehe naših zunanjih poslov, zakaj tudi z našo deseto banovino tam onkraj morja smo navezali najtesnejše stike, prav tako pa tudi s predstavniki ameriških oblasti, zavodov in mest, predvsem z ameriško Ljubljano — velemestom Clevelandom. Spomnil sem se naše ameriške mladine, da se bo ob božičnem drevesu, vesela daril našega mesta, spominjala Ljubljane. Naj te zveze koristijo novi in stari domovini!

Tako smo po treh letih trdega dela pripeljali Ljubljano spet na pot zdravega napredka na vseh poljih. In vesel je današnji dan za nas, ker lahko s *čistimi rokami* ter z *mirno vestjo* pokažemo plodove svojega dela, ko nas k nadaljnjemu delu budi najslajša zavest, da smo

VEDNO HOTELI SAMO DOBRO VSEM OBČANOM!

Nikakor bi pa ne mogli pokazati vseh teh del za Ljubljano, če bi sedanja mestna uprava ne imela dobrih prijateljev, ki so z ljubeznijo do glavnega me-

sta Slovenije radi podpirali naša prizadevanja in nam zgladili pota k uspehu.

Na prvem mestu izražam najglobljo zahvalo mestne uprave ljubljanske voditelju našega naroda, našemu častnemu meščanu in ministru *dr. Antonu Korošču* in ministru *dr. Mihi Kreku*, ki sta nas z največjo naklonjenostjo ter s svojim močnim vplivom podpirala pri centralnih oblastvih.

Nikdar tudi nista glavnemu mestu dravske banovine odrekla podpore ban *dr. Marko Natlačen* in njegov pomočnik *dr. Stanko Majcen*, ki naj sprejmeta izraze hvaležnosti ljubljanske mestne uprave za vso pomoč in podporo kraljevske banske uprave.

Ko sem z radostjo opisoval najlepše in najplemenitejše pridobitve mesta Ljubljane, nisem vselej imenoval g. univ. prof. *Jožeta Plečnika*, ki vsa tri leta spremlja naša prizadevanja za razvoj in olepšanje Ljubljane z nepopisnim požrtvovanjem. Ta predobri in veliki sin Ljubljane naj nam vsaj danes dovoli za hvalno izjavo, ki prihaja iz vseh naših src, ko izrekam našo resno in trdno voljo, da uresničimo tudi one osnutke tega velikana umetnosti, ki jih prejšnje in sedanja mestna uprava zlasti zaradi premajhnih sredstev uresničiti niso mogle.

S stvarno kritiko in z učinkovito propagando so nas pa ves čas prav izdatno podpirali tudi *naši novinarji* ter seznanjali javnost z našimi prizadevanji, da tem našim važnim sodelavcem veljaj prav prisrčna hvala!

Enako se s hvaležnostjo spominjam vseh načelnikov in referentov ter uradništva in sploh mestnega uslužbenstva, ki je nam pomagalo z vestnim delom premagati težke ovire in obvladati zapletene naloge ter jih pripeljati do dobrega zaključka.

Visoki mestni svet!

Čenjeni sodelavci in dragi prijatelji!

Hvala Vam, ker ste tako dolgo in pazljivo poslušali moja dolga izvajanja, zato Vas pa prosim, da dobro sprejmete tudi mojo odkritosrčno izjavo, da ste ves čas poslušali opise *svojih* prizadevanj in orise *svojega* dela ter ugotovitve *svojih* uspehov. Vaša ljubezen do Ljubljane, Vaša resnična nesebičnost in Vaša velika vnema, kakršno je pokazala le malokatera uprava ljubljanskega mesta, vse to veliko Vaše požrtvovanje je rodilo tako bogate in mnogotere sadove za blaginjo vseh slojev prebivalstva našega mesta! Ne morem Vam dati druge nagrade, zato Vam pa vsem skupaj in vsakemu posebej iskreno izrekam: Pristrčna, pristrčna hvala!

Tudi meščanstvo uspehe sedanje uprave že splošno ceni in tudi priznava, zato pa izražam hvaležnost tudi vsemu meščanstvu z željo in prošnjo, naj še nadalje blagohotno spremlja in presoja naše delo, ki naj pripelje vse poklice in stanove do zadovoljnosti, blagostanja in sreče v čast slovenskega naroda in kraljevine Jugoslavije!

Sedaj pa pogumno naprej v novo periodo dela z enakim duhom za belo Ljubljano!